

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS GYVŪNŲ GEROVĖS IR APSAUGOS ĮSTATYMO NR. VIII-500 2, 3, 10,
12 IR 17 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-1104 IR DĖL
LAUKINĖS GYVŪNIJOS ĮSTATYMO NR. VIII-498 8 IR 24 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-1105“ PROJEKTO**
(toliau – Projektas)
(TAP-22-2286) (22-16621(2))

2023-01-06 Nr.NV-39

Vilnius

Įvertinę Projekto, kuriuo teikiama išvada dėl Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. VIII-500 2, 3, 10, 12 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1104 (toliau – Įstatymo projektas Nr. 1) ir dėl Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymo Nr. VIII-498 8 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1105 (toliau – Įstatymo projektas Nr. 2) (toliau kartu – Įstatymų projektai) atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams ir teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų projektų, kuriais teikiamos Lietuvos Respublikos Vyriausybės išvados dėl Lietuvos Respublikos Seime svarstomų teisės aktų projektų, rengimo rekomendacijų, kurioms buvo pritarta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. vasario 4 d. pasitarime (toliau – Vyriausybės išvadų rengimo rekomendacijos), nuostatas, *jei Įstatymų projektų tikslas yra pagrįstas ir tinkamas*, tačiau pasirinktos teisinio reguliavimo priemonės yra tobulintinos, siūlytina *iš esmės pritarti Įstatymų projektams* ir nurodyti Įstatymo projekte siūlomo teisinio reguliavimo trūkumus ir pateikti pasiūlymus dėl jų tobulinimo. Siekiant identifikuoti tinkamiausią Vyriausybės poziciją dėl Įstatymų projektų, turėtų būti išsamiai vertinamas ne tik Įstatymų projektų siūlomo teisinio reguliavimo tikslas, bet ir priemonės bei pasekmės, todėl dėstant Vyriausybės poziciją turi būti pasisakoma ne tik apie šį tikslą. Atitinkamai turi būti tikslinami Projekto 1 ir 2 punktai.

2. Dėstomi argumentai dėl Įstatymų projektų turi būti aiškūs, nedviprasmiški ir nekelti papildomų klausimų. Šiems reikalavimams neatitinka šios Projekto nuostatos, kurias siūlome tikslinti:

1) Projekto 1 punkte nurodyta, kad „pagal apklausų duomenis, didžioji dauguma Sąjungos piliečių nori, kad gyvūnų auginimas dėl kailio būtų uždraustas. Pažymėtina ir tai, kad į Europos Komisiją kreipėsi ir dalis ES šalių narių, skatindamos Europos Komisiją inicijuoti kailinių žvėrelių

verslo draudimą Europos Sąjungoje, todėl tokia situacija formuoja realius kailinių žvėrelių auginimo ir žudymo dėl kailio verslo sunkumus artimoje perspektyvoje“. Turėtų būti nurodyta, *kokios* apklausos turimos omenyje, atskleistos vertinamojo pobūdžio formuluotės „*didžioji dauguma*“, „*dalį* ES šalių narių“, *kokie* „*realūs* kailinių žvėrelių auginimo ir žudymo dėl kailio verslo sunkumai“ turimi omenyje ir ką apima „*artimos* perspektyvos“ formuluotė. Taip pat siūlome įvertinti, ar ši informacija yra reikalinga, jeigu Įstatymų projektams bus pritariama iš esmės (atsižvelgus ir į šios išvados 1 pastabą), ar neužtektų ja papildyti tik teikimą Vyriausybei analogiškai kaip nurodyta Vyriausybės išvadų rengimo rekomendacijų 1.1 papunktyje). Siūlome įvertinti, ar Projektą nereikėtų papildyti nuostatomis dėl kitų valstybių, kurios atsisakė šio verslo, praktikos.

2) Projekto 2 punkte turėtų būti atskleistos vertinamojo pobūdžio nuostatos, tokios kaip „*staigus* šios ūkio šakos verslo uždraudimas“, „*didžioji* dalis šių investicijų bus amortizuota“, „*trumpo* pereinamojo laikotarpio numatymas“ ir kitos. Taip pat Projekto 2.2.4 papunktyje siūlome nurodyti nors kelis konkrečius valstybių pavyzdžius, kurie nustatė minimalų (1 metų) ar maksimalų (11 metų) kailinės žvėrininkystės verslo uždraudimo atidėjimo laikotarpį.

3. Projekto 2.1 papunktyje nustatyta, kad „Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 4 punktą siūloma išdėstyti taip: „4) nustato kompensacijų už komercinės veiklos, kurios tikslas gauti ar parduoti kailį, nutraukimą, tvarką. Kompensacijos gali būti skiriamos veiklą vykdančioms įmonėms, įsteigtoms iki 2022 m. sausio 1 d.“ Šis siūlymas tikslintinas arba įvertintinas šiais aspektais:

1) Įstatymų projektų aiškinamajame rašte nenurodytas planuojamų lėšų kompensacijoms poreikis. Dėl Įstatymų projektų siūlomo reglamentavimo turėtų būti sprendžiama tik tada, kai būtų nustatytas aiškus planuojamų lėšų kompensacijoms poreikis ir įsitikinta, kad valstybė, įvertinus jos įsipareigojimus, COVID-19 pandemijos situacijos poveikį Lietuvos ekonomikai ir viešiesiems finansams, masinio užsieniečių antplūdžio sukeltą ekstremaliąją situaciją ir kita, *turi galimybę skirti pakankamai lėšų iš valstybės biudžeto šioms kompensacijoms. Vyriausybė, kaip biudžeto planuotoja turi įvertinti poveikį valstybės finansams, t. y. ne tik papildomą lėšų būtinumą, bet ir jų numatymo ir skyrimo galimybes, šaltinius, taip pat kiek bus netekta mokesčių į valstybės biudžetą uždraudus šį verslą ir tai aptarti Projekte. Šiomis nuostatomis, jas suderinus su Finansų ministerija, siūlome papildyti Projektą. Taip pat reikėtų pateikti argumentuotą pasiūlymą dėl subjekto, kuris galėtų būti asignavimų valdytojas ir mokėti kompensacijas už komercinės veiklos, kurios tikslas gauti ar parduoti kailį, nutraukimą. Juo labiau, kad su nurodytais Įstatymų projektų aiškinamajame rašte nesutinka Aplinkos ministerija, kuri nurodo, kad nesutinka „su aiškinamajame rašte pateikta informacija, kad kompensacijos galėtų būti mokamos ir iš Aplinkos ministerijos programų. Taip pat pažymėtina, kad Aplinkos ministerija, priešingai nei Žemės ūkio ministerija, neturi kompetentingos institucijos, galinčios mokėti kompensacijas už komercinės veiklos, kurios tikslas gauti ar parduoti kailį, nutraukimą, todėl Įstatymų projektais priskyrus Aplinkos ministerijai nebūdingas funkcijas,*

būtų sukuriamą papildoma administracinė našta ir neefektyviai naudojami valstybės finansiniai ištekliai“.

Papildomai atkreiptinas dėmesys, kad Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad „<...> įstatymų leidėjas negali sukurti tokios teisinės situacijos, kai išleidžiamas įstatymas arba kitas teisės aktas, kuriam įgyvendinti reikia lėšų, bet tokių lėšų neskiriama arba jų skiriama nepakankamai“ (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas „Dėl kai kurių teisės aktų, kuriais reguliuojami valstybės tarnybos ir su ja susiję santykiai, atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir įstatymams“). Be to, Konstitucinis Teismas yra nurodęs, kad „teisės norma, kuria valstybė prisiima atitinkamą įsipareigojimą, <...> turi būti paremta materialiniais ir finansiniais ištekliais“ (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 12 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų“ 8 straipsnio penktosios dalies ir 19 straipsnio pirmosios dalies normų atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai“).

2) Siūloma data „2022 m. sausio 1 d.“, nes Įstatymo projekte Nr. 1 ši data nustatyta, nes jis užregistruotas dar 2021 m., todėl atsižvelgus į tai, kad Įstatymų projektų priėmimas užsitęsė, o ir Projekto 2.2 papunktyje siūloma Įstatymų projektų įsigaliojimą nukelti 2027 m., siūlome įvertinti ar ir ši data pagrįsta, ar ji neturėtų būti tikslinama (nurodant tikslinimo argumentus).

3) Siūloma nustatyti, kad kompensacijos *gali būti* skiriamos. Pažymėtina, kad Įstatymo projekte Nr. 1 formulotės „gali būti“ vartojimas teisinio turinio prasme yra ydingas, nes jis neįtvirtina jokio įpareigojimo subjektui, kuriam šis reguliavimas yra skirtas, todėl neaišku, kokiais kriterijais (aplinkybėmis) remiantis šios kompensacijos gali būti skiriamos arba neskiriamos. Be to, manome, kad pagrindinės kompensacijos skyrimo sąlygos turi būti nustatytos įstatyme (pvz., nuo kada iki kada bus išmokamos šios kompensacijos už kailinės žvėrininkystės veiklos nutraukimą ir kita), nes Vyriausybė galės nustatyti tik tvarką, t. y. procedūrines normas.

4) Įstatymo projekto Nr. 1 2 straipsniu keičiamo Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo 3 straipsnyje yra nustatyta Vyriausybės ar jos įgalioto institucijos kompetencija gyvūnų gerovės ir apsaugos užtikrinimo srityje, t. y. ne laikino, bet *pastovaus pobūdžio kompetencija*. Nuostatos, susiję su kompensacijų teisiniu reguliavimu yra laikino pobūdžio (išmokėjus kompensacijas – šių nuostatų poreikis bus neaktualus), todėl siūlome Seimui pasiūlyti atsisakyti Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo 3 straipsnio nuostatų, o atitinkamomis nuostatomis, reikalingomis dėl kompensacijų teisinio reguliavimo ir taikymo papildyti Įstatymo projekto Nr. 1 6 straipsnį, t. y. šio projekto pabaigoje (pagal Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 (toliau – Rekomendacijos), 32 papunkčio nuostatas). Taip pat siūlome aiškiai nurodyti, *kas* turi būti nustatyta dėl kompensacijų už komercinės veiklos, kurios tikslas gauti ar parduoti kailį nutraukimą, tvarkoje (jų apskaičiavimas ir mokėjimas, ir kita).

5) Projekto 2.2 papunktyje siūloma Įstatymų projektų įsigaliojimą bei kailinės žvėrininkystės verslo uždraudimą nukelti į 2027 m., tačiau Projekte neaparta dėl kompensavimo

datos tikslinimo (Įstatymo projekto Nr. 1 6 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatyta 2023 m. liepos 1 d.). Norint 2023 m. skirti kompensacijas, 2023 m. jau turėtų būti numatytos valstybės biudžeto lėšos. Įvertinus šiuos aspektus siūlome Projektą papildyti šios datos tikslinimu (taip pat pasisakant ir dėl Įstatymo projekto Nr. 2 3 straipsnio 2 dalies) ir atitinkamais argumentais.

4. Atsižvelgdami į Teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtintą *sistemiškumo*, reiškiančio, kad teisės normos turi derėti tarpusavyje, principą, siūlome įvertinti poreikį keisti ir kitus įstatymus, kuriuose reguliuojami susiję teisiniai santykiai ir Projektą papildyti šiuo tobulinimo aspektu (Vyriausybės išvadų rengimo rekomendacijų 1.2 papunktis). Pavyzdžiui, Saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymo 10² straipsnio 2 dalies 3 punkte yra nustatyta, kad leidimas prekiauti saugomų rūšių laukiniais gyvūnais nereikalingas, kai prekiaujama saugomų rūšių laukiniais gyvūnais, skirtais veislinei bandai specializuotuose *kailinių žvėrelių* auginimo ūkiuose sudaryti. Manome, kad kartu su Įstatymų projektais turėtų būti teikiamos ir šio įstatymo pataisos.

5. Korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta, kad teisės akto projekto rengėjas atlieka teisės akto projekto antikorpupcinį vertinimą, jeigu rengiamame teisės akte numatoma reguliuoti visuomeninius santykius, susijusius su kompensacijų ir kitų išmokų mokėjimu iš valstybės ar savivaldybių biudžetų. Atsižvelgus į tai, turėtų būti atliktas Įstatymų projektų antikorpupcinis vertinimas.

6. Atsižvelgdami į Rekomendacijų nuostatas, Projektą siūlome tikslinti šiais teisės technikos aspektais:

1) Siūlome vartoti oficialų „Europos Sąjungos *valstybių narių*“ pavadinimą vietoj vartojamų formuluočių „ES šalys narės“ (Projekto 1 punktas) ir „ES šalys“ (Projekto 2.2.4 papunktis) ir „Europos Sąjungos“ – vietoj „Sąjungos“ (Projekto 1 punktas).

2) Siūlome vartoti trumpinius tik juos įsivedus (pvz., „ES“).

3) Projekto 2.1 papunktyje pirmą kartą nurodant siūlome rašyti pilną Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo ir Vyriausybės įstatymo pavadinimus, t. y. su žodžiais „Lietuvos Respublikos“ (Rekomendacijų 81 punktas), sukonkretinant ir pastarojo įstatymo straipsnį (dalį, punktą).

Teisės grupės vyresnioji patarėja

Aida Gritienė